

КОРНІЛОВА ОЛЕСЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри трудового права та права соціального забезпечення

НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: НОВЕЛИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ

У Плані заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р¹, зазначається, що одним з пріоритетних напрямків реформування системи охорони здоров'я є дотримання принципу рівності забезпечення належного рівня доступності первинної медичної допомоги, особливо в сільській місцевості, сприяння переоснащенню закладів охорони здоров'я.

Реформування української медицини почалось з прийняттям Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19 жовтня 2017 року². Одним із заходів, передбачених Законом, є впровадження електронної системи охорони здоров'я. У пункті 2 статті 2 зазначеного Закону закріплено, що електронна система охорони здоров'я – інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління медичною інформацією шляхом створення, розміщення, оприлюднення та обміну інформацією, даними і документами в електронному вигляді, до складу якої входять центральна база даних та електронні медичні інформаційні системи, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс.

Усі дані про звернення особи до лікаря будуть фіксуватись у системі «Електронне здоров'я», діяльність якої регулюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я» від 25 квітня 2018 року № 411³, якою затверджений «Порядок функціонування електронної системи охорони здоров'я».

Одним із найважливіших заходів проведення медичної реформи є підписання декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу (далі ПМД). Кожна особа зможе самостійно обирати лікаря первинної медичної допомоги, а саме: педіатра, терапевта чи сімейного лікаря.

¹ План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1393-р [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248740679>.

² Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закону України від 19 жовтня 2017 року // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – Ст. 31.

³ Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 25 квітня 2018 року № 411 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 46. – Ст. 1604.

Згідно з пунктом 3 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» від 19 травня 2018 року № 503¹ декларацією є документ, що підтверджує волевиявлення пацієнта (його законного представника) про вибір лікаря, який надаватиме йому первинну медичну допомогу.

Відповідно до статті 11 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», підписуючи декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, пацієнт (його законний представник) надає згоду на доступ до даних про нього, що містяться в електронній системі охорони здоров'я, такому лікарю, а також іншим лікарям за його направленням у межах, необхідних для надання медичних послуг такими лікарями.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» пацієнт (його законний представник) має право обрати лікаря, який надає ПМД, незалежно від зареєстрованого місця проживання такого пацієнта з числа осіб, які зазначені в договорі про медичне обслуговування населення, укладеному між відповідним надавачем ПМД та Національною службою здоров'я України (далі НСЗУ).

У даному Порядку також зазначено про створення групової практики ПМД для координації надання ПМД, забезпечення безперервності надання ПМД, раціонального та ефективного використання ресурсів на здійснення медичного обслуговування з надання ПМД. Оптимальний обсяг практики ПМД становить: одна тисяча вісімсот осіб на одного лікаря загальної практики сімейного лікаря; дві тисячі осіб на одного лікаря-терапевта; дев'яност осіб на одного лікаря-педіатра.

У пункті 4 вказаного вище Порядку вказано, що обсяг практики може відрізнитися від оптимального залежно від соціально-демографічних, інфраструктурних та інших особливостей території, в межах якої мешкають особи, що належать до відповідної практики.

Проте залишається незрозумілим, які максимальні кількості осіб може надаватись первинна медична допомога одним лікарем, враховуючи особливості політико-територіального устрою України, а саме поділ держави на адміністративно-територіальні одиниці, населення яких може становити від 500 осіб до 2000 осіб.

Декларацію можна дуже просто переукладати, підписавши її з іншим терапевтом, педіатром чи сімейним лікарем, а відповідні зміни вже самі фіксуються в системі, що значно спростить процедуру обслуговування.

¹ Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 19 травня 2018 року № 503 // Офіційний вісник України. – 2018. № 23. – Ст. 847.

Також, відповідно до пункту 7 Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, лікар з надання ПМД може вирішити про надання окремих послуг ПМД за місцем проживання (перебування) пацієнта або з використанням засобів телекомунікації відповідно до режиму роботи надавача ПМД. Але перелік таких окремих послуг ПМД не зазначається, що є прогалиною у законодавстві.

Згідно з Порядком лікарі зможуть працювати як в державних (поліклініки, стаціонари, фельдшерсько-акушерські пункти), так і приватних закладах.

Також варто звернути увагу на те, що від кількості пацієнтів, які довірили лікарю своє життя, залежатиме заробітна плата лікаря.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік» від 25 квітня 2018 року № 407¹ тарифи на надання медичних послуг, пов'язаних з первинною медичною допомогою, встановлюються як капітаційна ставка за обслуговування одного пацієнта протягом календарного року та становлять:

- за одного пацієнта, включеного до зеленого списку, – 370 гривень на рік;
- за одного пацієнта, включеного до червоного списку (для комунальних закладів охорони здоров'я), – 240 гривень на рік.

Як видається, такий підхід до самостійного обрання пацієнтом лікаря в подальшому стимулюватиме як конкуренцію серед медичних працівників, так і підвищить якість надання послуг.

Список використаних джерел:

1. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закону України від 19 жовтня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 31.
2. План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248740679>.]
3. Порядок реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року // <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-realiz>
4. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 25 квітня 2018 року № 411. *Офіційний вісник України*. 2018. № 46. Ст. 1604.

¹ Порядок реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 року // <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-realiz>

5. Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 19 травня 2018 року № 503. *Офіційний вісник України*. 2018. № 23. Ст. 847.

Ключові слова: медична допомога, медичне право, правове регулювання медичної допомоги, первинна медична допомога.

Ключевые слова: медицинская помощь, медицинское право, правовое регулирование медицинской помощи, первичная медицинская помощь.

Key words: medical assistance, medical law, legal regulation of medical care, primary health care.

ГУДЗЬ ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри трудового права та права соціального забезпечення

ВИДИ ДОГОВОРІВ У ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Існує чимала кількість договорів у сфері соціального забезпечення. Крім того, різні підходи до розуміння даної категорії дають підстави ще більше примножити їх кількість. Систематизація договорів у праві соціального забезпечення шляхом проведення їх класифікації надає можливість розгорнуто їх описати; визначити групи, яким властиві відмінні ознаки, тощо.

Впорядкувати будь-які об'єкти, явища, процеси, характеристики тощо можна, здійснивши їх класифікацію, найважливішим завданням якої є поєднання різних елементів, що часто можуть суперечити один одному, пошук таких суперечностей і їх усунення, а потім – формування уніфікованої, чіткої, єдиної, логічної, доступної для розуміння системи.

Для здійснення класифікації фундаментальне значення має обрання вдалих критеріїв для розмежування елементів усієї існуючої сукупності договорів, чому свого часу присвячувало увагу багато правників.

Так, Ю.А. Тихомиров диференціює усю багатоманітність договорів за суб'єктом і сферою застосування на: господарські, орендні, кредитні, у царині праці, міждержавні, управлінські, суспільні (між жителями міст, приміром) [1, с. 28, 30]. Із даного ряду логічно «виділяються» міжнародно-правові та управлінські договори. Крім цього, поза увагою науковця залишилася й низка інших договорів (наприклад, сімейні та договори у сфері соціального забезпечення). Тобто, така класифікація як основа для досліджуваної нами сукупності договорів не є вдалою.

Заслугує на увагу класифікація договорів у монографії А.М. Лушнікова, М.В. Лушникової, Н.Н. Тарусиної «Договори в сфере семьи, труда и социального обеспечения (цивилистическое исследование)». Вчені поділяють їх на: соціально-забезпечувальні договори та міжнародні договори [2, с. 4]. Поділ на два види є досить узагальненим, але дає